

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Станіславської Катерини Ігорівни, доктора мистецтвознавства, професора, професора кафедри музичного виховання Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого на дисертацію **Хвостової Таїсії Вячеславівни «Сучасний театр в умовах розвитку інтернет-простору»**, подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

1. Актуальність теми дослідження.

На початку XXI століття театр переживає одну з найцікавіших трансформацій у своїй історії. Якщо попередні століття визначалися змінами художніх стилів, режисерських підходів та сценічних технологій, то сьогодні ключовим чинником стає цифрове середовище. У добу цифрової культури театр виходить за межі традиційної сцени, інтегруючи інтернет, мультимедіа, віртуальну та доповнену реальність, а також соціальні мережі.

Цифровізація відкрила для театру нові можливості: онлайн-трансляції, постановки з ефектом присутності й інтерактивності, гібридні формати, які поєднують сценічну гру з цифровою графікою, відеоартом та ін.

У цифровій культурі глядач перестає бути лише пасивним спостерігачем: він може коментувати події в реальному часі, обирати варіанти розвитку сюжету, створювати власні інтерпретації сценічних образів у соціальних медіа – така взаємодія формує новий рівень комунікації між театром та аудиторією.

Цифрові засоби не лише змінюють форму подання, але й впливають на естетику вистави: сценографія тепер може бути динамічною і змінюватися під час дії, а простір сцени – розширюватися віртуальними декораціями. Мультимедіа дозволяє поєднувати документальні матеріали, анімацію та живу гру акторів, створюючи поліфонічний художній образ.

Дослідження цього феномену є важливим з кількох причин: насамперед це *фіксація історичного моменту*, адже ми живемо в період народження нових театральних форм, які в майбутньому можуть стати традиційними і навіть класичними; також це *аналіз культурної динаміки*, бо вивчення цифрового театру дозволяє зрозуміти, як мистецтво реагує на технологічні зміни суспільства; традиційні театрознавчі інструменти не завжди здатні повноцінно описати гібридні, мультимедійні форми, отже актуалізується *розробка нової методології аналізу*.

Театр у добу цифрової культури – це живий організм, що адаптується до нових умов. Цифрові технології не замінюють сцену, а розширюють її межі, відкриваючи нові горизонти для творчості та діалогу з глядачем. Таке поєднання традицій та інновацій обумовлює потенціал театру XXI століття.

У контексті зазначеного представлена дисертація безперечно на часі, адже авторка розмірковує над більшістю з цих питань.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

Наукова новизна роботи презентує концептуалізацію головної дефініції дослідження – функціонування і трансформації сучасного театру в умовах цифрового середовища: авторка простежує тенденції розвитку театральної культури в інтернет-просторі, висвітлює і обґрунтовує модифікації комунікаційних ролей театру і публіки, виявляє особливості репрезентації сучасного українського театру в мережевому просторі.

Дисертація безперечно доповнює новими результатами сферу української культурології, медіалогії, мистецтвознавства, театрознавства.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення роботи полягає в простеженні й обґрунтуванні суттєвих аспектів розвитку й функціонування сучасного театру в інтернет-просторі, що накреслює видимі перспективи для подальших наукових досліджень, зокрема міждисциплінарного спрямування.

Практичне значення полягає в можливості використання результатів і висновків дисертації в навчальному процесі ЗВО гуманітарного

та мистецького спрямувань, у професійній діяльності фахівців сценічного й аудіовізуального мистецтва, у сфері медіа.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації обумовлена глибоким опрацюванням теоретичних джерел (близько 3/4 зі списку використаної літератури становлять іншомовні видання), достовірністю наведених даних, доведеною самостійністю виконання дослідження, емпіричною перевіркою теоретичних і прогностичних тверджень.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

У процесі наукового пошуку авторкою використано міждисциплінарний комплекс теоретичних та емпіричних підходів і методів, відповідних дослідницькому вектору теми. Дисертантка дотримувалася системного й комплексного принципу поліметодології, залучивши аналітичний, типологічний, компаративний та інші методи й підходи.

Методологічне підґрунтя дисертації становлять праці, теорії, концепції зарубіжних і українських дослідників, які уможливили науковий пошук щодо функціонування й трансформації сучасного театру в умовах цифрової культури.

Обрана методологія є доречною і переконливою. Поставлені наукові завдання виконані в повному обсязі.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Результати дисертації пройшли апробацію на 5 міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях. Представлено 8 наукових публікацій, з яких 3 статті в наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру. Виклад основних результатів дисертації у наукових публікаціях є достатньо повним.

7. Структура та зміст дисертації.

Структура дисертації є стрункою і логічною: вступ, три розділи (6 підрозділів) із висновками до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (зокрема ілюстровані). Зміст дисертації розкривається послідовно й системно, від загального до часткового. Висновки свідчать про досягнення мети і розв'язання поставлених завдань.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

У дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Міркуючи про інтернет як системний феномен технологічної доби, авторка на с. 43 зазначає: «Це дозволяє розглядати інтернет як автономну підсистему культури». Який саме зміст п. Таїсія вкладає в поняття *автономний* у цьому контексті?

2. На с. 80, говорячи про цифровий театр, авторка пише: «Йдеться про постановки, які створюються режисерами та акторами у співпраці з технологічними фахівцями безпосередньо в цифровому середовищі та для цифрової аудиторії». Що мається на увазі під *цифровою аудиторією*?

3. У підрозділі 3.1, де йдеться про репрезентації українського театру в інтернет-просторі, варто було б згадати подію 1 квітня 2020 р. у соцмережі Facebook, де відбулася, наскільки мені відомо, перша в Україні онлайн-вистава за допомогою платформи відеозв'язку Zoom – дуетна вистава «Мегери» в постановці Ольги Гаврилюк київського театру «Актор».¹

4. *Побажання-рекомендація*. Театр в інтернеті в різноманітних його проявах це театр на екрані, а отже – екранна інтерпретація певного дійства. Екранність сучасного театру як його нова сутність може стати одним із векторів наступних досліджень у цій сфері.

¹ Дозволю собі залишити посилання на збірник матеріалів конференції «Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва» (Київ: КНУТКТ імені І. К. Карпенка-Карого, 2020), де я стисло описую цей експеримент (с. 114).

<https://drive.google.com/file/d/1Bdf0r42Hm9htWVEKKUZ7ZYITil1QaOje/view?usp=sharing>

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Дисертація Хвостової Т. В. «Сучасний театр в умовах розвитку інтернет-простору» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка Хвостова Таїсія Вячеславівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
 професор кафедри музичного виховання
 Київського національного університету
 театру, кіно і телебачення
 імені І. К. Карпенка-Карого

К. І. Станіславська

Підпис *К. І. Станіславської*
ЗАСВІДЧУЮ

ПРОБНИЙ ІНЖЕНЕР
 ВІДДІЛУ КАДРІВ

Школяр Колесник